

**Ryszard
Koziołek**

Kandydat na Rektora UŚ

**Z Uniwersytetem
możemy więcej**

sprawozdanie, korekty, wyzwania
2020-2028

Z Uniwersytetem możemy więcej

współtworzy Uniwersytet Śląski, znaleźli w nim oparcie i dobro obejmujące całość życia – nie tylko zawodowego. Łatwo o tym zapomnieć i sprowadzić żywych ludzi uniwersytetu do zbiorowości czystych intelektów oddanych powinnościom akademickich zawodów oraz studiowaniu.

Kiedy mi się to przytrafia, przypominam sobie wiersz Zbigniewa Herberta, w którym poeta kreśli obraz intelektualisty. Trzeba słuchać wielkich poetów, ponieważ do wiedzy dodają mądrość.

– mówisz ładnie Baruch
lubię twoją geometryczną łacinę
a także jasną składnię
symetrię wywodów

– pomówmy jednak
o Rzeczach Naprawdę
Wielkich

– popatrz na twoje ręce
pokaleczone i drżące

– niszczysz oczy
w ciemnościach

„Pan Cogito opowiada o kuszeniu Spinozy” (fragment)

Pracując najbardziej wytrwale przy ulepszaniu „domu intelektu”, jakim jest uniwersytet można stracić z oczu jego konkretną rzeczywistość, której treścią są realni, obecni, żywi ludzie tworzący naszą wspólnotę.

Patrząc po Was i po sobie, myślę, że „naprawdę wielkie rzeczy”, z którymi się zmagamy, to: **zmęczenie informacyjne; pułapka samorozwoju**, który generuje **nadmiar pracy**, a ten z kolei przeradza się w **samowyzysk** (Byung-Chul Han, „Społeczeństwo zmęczenia”). Ponadto, potrzebujemy nie tyle mówienia o wspólnotcie, co doznania, że jesteśmy jej częścią; podobnie jak **poczucie sensu pracy** oraz **identyfikacji z Uniwersytetem i Uniwersytetu z nami**. Tęsknimy też do **stabilizacji**, której przeszkadzają ciągłe zmiany odrywające nas od pracy naukowej i edukowania studentów. Niezbędne jest nam **poczucie bezpieczeństwa**, jeśli idzie o **wolność badań i kształcenia**, którym nikt i nic z zewnątrz nie zagraża. Dobrze jest, jeśli naszemu byciu w Uniwersytecie towarzyszy **poczucie ciągłości**, które powstaje wówczas, kiedy tradycja akademicka harmonizuje z przemianami współczesnego uniwersytetu. Wreszcie, każdy z nas powinien mieć poczucie równości, które rodzi się z przekonania, że **nikt nie jest traktowany lepiej lub gorzej niż inni**.

Nadchodząca kadencja powinna być czasem uspokojenia naszej pracy, przyswojenia głębokich zmian, jakich dokonaliśmy w Uniwersytecie oraz rozważnych korekt w miejscach, które tego wymagają.

Nie wiem czy możliwym jest spełnienie wszystkich tych „naprawdę wielkich rzeczy”. Ale wiem na pewno, że chcę jako rektor dla Was i dla takiego Uniwersytetu Śląskiego pracować przez kolejne cztery lata.

Uznanie i wdzięczność

Jest dla mnie zaszczytem, że mogłem kierować Uniwersytetem Śląskim w trakcie upływającej kadencji i doświadczać **uznania, jakie nasza uczelnia budzi** w rozmaitych gremiach. Nie mam na myśli wyłącznie jej rosnącego prestiżu. Każdy i każda z Was pracuje przede wszystkim w swoim konkretnym miejscu Uniwersytetu; dba o swoje badania, o swoich studentów; identyfikuje się w pierwszym rzędzie z zespołem badawczym, z dyscypliną naukową, kierunkiem studiów, instytutem i wydziałem. I to jest zrozumiałe i dobre. Chciałbym jednak, abyście w chwilach, gdy stajecie wobec wyzwań zawodowych czy po prostu ludzkich, mieli **poczucie większej sprawczości, wpływu, siły i bezpieczeństwa**, mając z sobą cały Uniwersytet.

Nie przestają mnie zadziwiać i zachwycać ujawniające się wciąż nowe sposoby wzmacniającego oddziaływania Uniwersytetu Śląskiego na nasze działania poszczególne. Mocno poruszyła mnie niedawna wizyta mojego studenta, który w długiej, rzeczowej i krytycznej rozmowie wyraził swoje rozczarowanie objęciem przeze mnie przewodnictwa kapituły ogólnopolskiego rankingu liceów i techników. Na pożegnanie zostawił mi starannie spisane swoje argumenty. To **uniwersytet stworzył nam** obu **warunki**, w których student chce i może nauczyć profesora czegoś istotnego.

Inny rodzaj wdzięczności za Uniwersytet odczuwałem, kiedy staliśmy w kolejkach do pierwszych szczepień przeciw epidemii Covid. Dzięki temu, że Uniwersytet był wtedy z nami, mogliśmy skuteczniej ochronić zdrowie i życie swoje i bliskich. Równie mocno czułem jego dobrą moc, gdy dawał i nadal daje **schronienie oraz pomoc** uchodźcom wojennym, za co dziękowali nam rektor zniszczonego uniwersytetu w Mariupolu i mer Lwowa.

Do niedawna nadzór nad szkolnictwem wyższym pełniła władza o skłonnościach autorytarnych, jawnie nietolerancyjna wobec wielu wolności demokratycznych, także w naszym Uniwersytecie. Mimo nacisków, przysłuchania studentów, ingerowania w postępowanie rzecznika dyscyplinarnego, **zachowaliśmy niezależność**, a rzecznik przeprowadził postępowanie do końca.

Swoistą, bo chwilową kondensację mocy Uniwersytetu odczuwam, widząc ponad trzy tysiące uczonych z uczelni naszego województwa, pogrążonych w rozmowach o nauce z dziesiątkami tysięcy uczestników Śląskiego Festiwalu Nauki.

Radością ze sprawczości Uniwersytetu napawa widok rosnącej **wartości Uniwersytetu Śląskiego dla regionu**. Przynieśliśmy naszemu miastu tytuł Europejskiego Miasta Nauki Katowice 2024, a nasz uniwersytet, decyzją sześciu innych katowickich uczelni, jest liderem tego wielkiego przedsięwzięcia. Marszałek województwa podjął naszą ideę, że nauka i edukacja mogą być nowym przemysłem Śląska, który pchnie region w lepszą przyszłość. Samorząd województwa przyjął nasze wnioski inwestycyjne za swoje najważniejsze projekty, które będą finansowane ze środków europejskich. Również unikalne w Polsce programy edukacji klimatycznej w szkołach katowickich oraz edukacji na rzecz zielonej transformacji i zachowania kultury górniczej w regionie mogły się rozpocząć w tym roku dzięki zaangażowaniu i pracy wielu z Was, a w przekonywaniu decydentów pomógł autorytet Uniwersytetu, który Wam towarzyszył.

Te i niezliczone inne **przyptywy uznania i zaufania** dla Uniwersytetu Śląskiego, które odbieram jako rektor, wynikają wprost z Waszej pracy, osiągnięć; z obecności i gotowości do uczestnictwa w życiu wspólnot obywatelskich, wśród których żyjemy i pracujemy jako ludzie uniwersytetu. Z serca Państwu za to dziękuję, żywiąc nadzieję, iż podobna do mojej dumą jest też Waszym udziałem. A przede wszystkim chciałbym, aby towarzyszyło Wam poczucie, że **z Uniwersytetem Śląskim możemy więcej – tak my, tworzący Jego wspólnotę, jak i wszyscy, których osiąga dobre oddziaływanie** naszej Uczelni.

Ocena

Urzędujący rektor, który na powrót staje się kandydatem na kolejną kadencję znajduje się wobec społeczności swojego uniwersytetu w sytuacji łatwiejszej i trudniejszej zarazem.

→ Łatwiejszej, ponieważ efekty jego pracy dają wyborcom dogodną możliwość sprawdzenia czy sprawowanie przez niego tej funkcji przynosi pożytek uniwersytetowi, jego społeczności, poszczególnym grupom pracowników, doktorantów i studentów, wreszcie każdemu i każdej z osobna.

→ Z tego samego powstaje też trudność jego kandydowania. Jest już znany; ponosi odpowiedzialność za decyzje swoje i swoich współpracowników. Na pewno popełnił też błędy. Podejmując w tej kadencji tak wiele działań na różnych polach, przyświecała mi myśl, że prawdziwym błędem rektora jest uznanie, że Uniwersytet, jaki zastał na początku swojego urzędowania powinien zachować niezmienny w przyszłości. I na tę przyszłość staram się ze wszystkich sił nas przygotować.

Składając deklarację kandydowania na kolejną kadencję poddaję się Waszej ocenie.

W tym celu przedstawiam poniżej **syntetyczne sprawozdanie z upływającej kadencji**, oparte na programie sformułowanym przeze mnie w 2020 roku. Następnie, zapowiadam **konieczne korekty** funkcjonowania naszego Uniwersytetu, aby na koniec podzielić się przekonaniem o **wyzwaniach dla Uniwersytetu Śląskiego**, z jakimi zmierzyć się musi każdy nowo wybrany rektor.

Choć moim naczelnym obowiązkiem jest dbałość o tu i teraz pracowniczek i pracowników, studentek i studentów, doktorantek i doktorantów, kierowanie uniwersytetem pojmuję jako coś więcej, niż najlepsze nim administrowanie. Jeśli rektor ma w spokoju sumienia przekazać tę funkcję swojemu następcy, musi nieustannie wykraczać poza horyzont swojej kadencji. Bowiem najważniejsze zadania uniwersytetu – kształcenie młodzieży i badania naukowe – z natury rzeczy wymierzone są w przyszłość.

Jakie miejsce chcemy w niej zająć?
Jaki wpływ chcemy na nią wywrzeć?

Przyszłość

Dla Uniwersytetu Śląskiego, dla „młodego” Uniwersytetu, to pytanie jest szczególnie istotne, ponieważ nasza odrębność w polskim krajobrazie akademickim, unikalność oferty i sposobu kształcenia; ugruntowany długim trwaniem autorytet badawczy; słowem – spełniona tożsamość – jest ciągle przed nami.

Do niedawna odpowiedź na pytanie o pożądany dla nas wzór uniwersytetu wydawała się jasna – wyznaczały ją najstarsze i najbardziej uznane uniwersytety europejskie oraz wielkie uczelnie amerykańskie. Dziś zdajemy sobie jasno sprawę, że są to modele trudne do zrealizowania w polskich warunkach, ale – co ważniejsze – nie są to wzorce wystarczające nawet w obecnej rzeczywistości.

Po przelocie 1989 polskie uczelnie zostały wezwane do masowego kształcenia, aby spełnić potrzebę młodych ludzi, którzy chcieli poprawić swoją sytuację na nowym rynku pracy. Powszechność edukacji wyższej stała się miarą jakości państwa i społeczeństwa. Nigdy w historii tworzenie i dzielenie się wiedzą nie miało tak fundamentalnego znaczenia dla rozwoju państwa i całego społeczeństwa, a nie tylko jego elit. Uniwersytety odegrały i odgrywają w tym procesie kluczową rolę.

Do tamtych potrzeb młodych ludzi doszły nowe. **Chcemy żyć dłużej, lepiej, bezpieczniej; w sprawiedliwszym świecie.** Do nowych lęków o środowisko naturalne, przyszłość demokracji, o kondycję psychiczną dzieci, młodzieży i pracowników, doszły powracające stare – przed imperializmem autorytarnych reżimów Rosji i Chin, przed wojną i katastrofami naturalnymi. Jeśli uniwersytety nadal mają być najważniejszymi instrumentami rozwoju państwa, muszą ogarnąć swoim rozumiejącym i kształcącym wpływem te i nowe obszary naszych trosk i wyzwań.

Tu, na Śląsku i w Zagłębiu żyjemy w sąsiedztwie tradycji przemysłu ciężkiego i powstałej dzięki niemu unikalnej kultury technicznej. To bardzo ważna tradycja dla myślenia o tożsamości Uniwersytetu Śląskiego i zarazem antidotum wobec modelu korporacyjnego, który nie tworzy, ale przejmuje i sprzedaje – nie rzeczy, ale samą ich własność, co przypomina naszą grę w punkty ewaluacyjne. To nie punkty, ale nasze dzieła w postaci dobrze wykształconych absolwentek i absolwentów oraz nowej wiedzy są wytwarzanym przez Uniwersytet dobrem. Nie wytwarzają go boty, algorytmy, systemy AI. Powstaje w Uniwersytecie; jest dziełem konkretnych, materialnych, psychologicznie zindywidualizowanych ludzi, którzy pracują razem, dla pożytku wszystkich istot.

I kiedy tak próbuję uchwycić w jasnym zdaniu przyszłość naszego Uniwersytetu, o której ciągle rozmyślam, z pomocą przychodzi wiersz. To, co nieobjęte żadnym sprawozdaniem, a co wspólnie robimy w Uniwersytecie Śląskim – dla siebie i dla innych – to:

„Gromadzenie dobra poza sobą,
ale w dostępnym miejscu”

(Agnieszka Wolny-Hamkato, *dobro*)

Kadencja 2020-2024

Czas próby, czas nowych możliwości

Obszerny opis działań i dokonań społeczności Uniwersytetu Śląskiego w upływającej kadencji zawierają coroczne sprawozdania z realizacji strategii UŚ oraz wydania specjalne Informacji dla wspólnoty akademickiej, które podsumowują każdy rok tej kadencji (dostępne pod adresem: <https://ryszardkoziolk.pl/najwazniejsze-osiagniecia-universytetu-w-kadencji-2020-2024>). Tu chciałbym wskazać te działania, które zasługują – moim zdaniem – na szczególną uwagę.

Badania naukowe

- ✓ Pomyślnie przeprowadzona ewaluacja jakości działalności naukowej za lata 2017–2021, w tym **3 dyscypliny z kat. A+**, 9 dyscyplin z kat. A.
- ✓ Zainicjowanie Programu Naukowego dla Śląska – projektu regionalnej agencji finansującej badania w kluczowych obszarach dla przyszłości regionu, prowadzone przez naszych naukowców. **Pozyskano pierwsze 3 mln zł.** na ten cel.
- ✓ Uruchomienie wewnętrznego programu projakościowego, w ramach którego wypłacono w mijającej kadencji **2314 gratyfikacji finansowych** naukowczyniom i naukowcom UŚ za ich osiągnięcia naukowe, w łącznej kwocie blisko **14,2 mln zł.**
- ✓ Realizowanie Inicjatywy Doskonałości Badawczej, w ramach której **992 naukowczynie i naukowcy** UŚ otrzymali ponad **22,2 mln zł** na realizację badań naukowych
- ✓ Zmiany organizacyjne w celu stworzenia lepszych warunków dla pracy naukowej, między innymi:
 - wspieranie naukowców i naukowczyń w pozyskiwaniu grantów badawczych i rozwijaniu możliwości projektowych, m.in. poprzez Dział Projektów, Biura Ewaluacji i Obsługi Instytutów oraz wydziałowe zespoły ds. projektów;
 - utrzymanie stałej dotacji dla wydziałów na prowadzenie badań naukowych;
 - efektywne zarządzanie kluczową infrastrukturą badawczą, m.in. uporządkowanie zakupów, naprawa infrastruktury oraz wdrożenie zakupów aparatury opartych o mechanizm leasingu.
- ✓ Wspieranie rozwoju centrów badawczych jako naukowych wizytówek Uniwersytetu (obecnie 23 centra)
- ✓ Znaczące podniesienie widzialności i prestiżu czasopism Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego oraz rozbudowanie sieci sprzedaży i dystrybucji
- ✓ Przywrócenie uroczystości wręczenia dyplomów po okresie pandemii
- ✓ Poprawa widzialności indywidualnych sukcesów naukowych pracowników i pracowniczek UŚ, m.in. w ramach cyklu Śląski badawczy, portali ResearchGate, Google Scholar.

Kształcenie

- ✓ Modyfikacja **150 programów kształcenia** oraz wprowadzenie Nowej Koncepcji Studiów w Uniwersytecie Śląskim **na 45 kierunkach**
- ✓ Pozytywne przeprowadzenie akredytacji na 19 kierunkach studiów w UŚ.
- ✓ Uruchomienie programu projakościowego System Motywacyjny w Dydaktyce Akademickiej UŚ. Wyróżniono łącznie **195 nauczycielki i nauczycieli** akademickich za doskonałą dydaktykę, 5 programów studiów oraz 27 menterek i mentorów zespołów projektowych.
- ✓ Organizacja kształcenia w warunkach kryzysowych:
 - podczas pandemii, przez blisko **18 miesięcy kadencji 2020-2024 kształcenie realizowano w trybie zdalnym lub hybrydowym;**
 - uruchomiono specjalny tryb studiowania w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie, m.in. dla studentów i nauczycieli akademickich uciekających z Ukrainy.
 - znacząco rozwinięto system kształcenia zdalnego, m.in. poprzez: wyposażenie sal dydaktycznych, rozwiązania formalne, wsparcie metodyczne i szkoleniowe.
- ✓ Wzmocnienie sieci współpracy akademickiej w zakresie kształcenia, m.in. poprzez:
 - ogólnopolskie działania na rzecz rozwiązań w dydaktyce akademickiej (m.in. Międzynarodowy Kongres Jakości Kształcenia)

Osoby studiujące

- wprowadzanie systemu mikropoświadczeń w ramach uczelni Konsorcjum Akademickiego oraz w ramach sojuszu Uniwersytetów Europejskich T4EU.
 - ✓ Powołanie Kolegium Dydaktyki Ogólnouniwersyteckiej, w ramach którego realizowane są ogólnouniwersyteckie moduły otwarte, kształcenie obszarowe wspierające kształcenie kierunkowe oraz kształcenie nauczycielskie. W 2024 roku z oferty kolegium skorzysta prawie **7000 studentów i studentek**.
-
- ✓ Unowocześnienie infrastruktury dydaktycznej i systemu wsparcia studentów ze specjalnymi potrzebami. UŚ znalazł się w tym zakresie w gronie wiodących uczelni w kraju.
 - ✓ Elektronizacja procedur obsługi oraz wsparcia studentek i studentów UŚ oraz likwidacja papierowego indeksu i wdrożenie e-legitymacji.
 - ✓ Znaczące zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, m.in.: program mentoringowy, powołanie grupy rozwoju wsparcia osobistego oraz grupy dla osób ze spektrum autyzmu; program Student Buddy Support; program wsparcia dla osób doświadczających osobistych skutków pandemii i wojny w Ukrainie.
 - ✓ Powołanie kolegium Rzecznika Praw Studenta i Doktoranta, które obejmuje osoby studiujące kompleksowym wsparciem w sytuacjach problemowych. Od 2021 r. z pomocy Rzecznika skorzystało ponad **760 osób studiujących**.
 - ✓ **1151 studentów i studentek** miało możliwość skorzystać z odpłatnych staży w firmach i instytucjach, a **ponad 6 tysięcy** osób studiujących skorzystało ze szkoleń finansowanych z projektów unijnych.
 - ✓ Dokonanie korzystnych dla studentów zmian w Regulaminie Studiów, m.in.: możliwość napisania artykułu naukowego zamiast pracy dyplomowej; wprowadzenie dyplomu z wyróżnieniem; publikowanie przez nauczycieli akademickich wyników egzaminów i zaliczeń najpóźniej 7 dni po ich przeprowadzeniu; przeprowadzanie egzaminu komisyjnego bądź zaliczenia komisyjnego co do zasady w takiej samej formie jak egzamin poprawkowy lub ostatni termin zaliczenia; obligatoryjne wpisanie do sylabusu metod nauczania i kryteriów oceniania wraz ze wskazaniem formy egzaminu i zaliczenia.
 - ✓ Ułatwienie korzystania z europejskiej współpracy UŚ, m.in w ramach wizyt studyjnych i zajęć międzynarodowych prowadzonych w Uniwersytecie Europejskim T4EU.
 - ✓ Stworzenie na Uczelni miejsc sprzyjających integracji i współpracy studentów i studentek, m.in. pokoje wyciszenia, strefy studenckie, miejsca rekreacyjne w otwartej przestrzeni, spinPLACE. Utworzono m.in. **38 sal do zdalnej dydaktyki i 20 pokoi wyciszenia**.
 - ✓ Wspieranie i docenianie wyróżniających się osiągnięć studentów i studentek, m.in. 62 osoby wyróżnione w konkursie JM Rektora za osiągnięcia naukowe, artystyczne, sportowe i działalność kulturalną, popularnonaukową, społeczną, a także za inicjowanie i rozwijanie życia studenckiego, oraz w ramach programu *Najlepszy z najlepszych* MEiN.
 - ✓ Wspieranie pozadydaktycznego rozwoju osób studiujących, m.in. osiągnięć sportowych. W ostatnich latach Uniwersytet Śląski zajął 4 miejsce wśród uniwersytetów oraz 12 miejsce generalnie w Akademickich Mistrzostwach Polski, osiągnął Mistrzostwo Polski Futsalu w kat. U 17. Pod koniec 2023 r. UŚ zajmował drugie miejsce w I lidze futsalu oraz pierwsze miejsce w II lidze koszykówki kobiet.
 - ✓ Wprowadzenie dyplomatorów - uroczystości ukończenia studiów przez absolwentów kierunków pierwszego, drugiego stopnia i jednolitych magisterskich, w której do tej pory wzięło udział blisko 650 absolwentów czterech wydziałów.

Kadra

- ✓ Wdrożenie zasad równości i różnorodności w Uniwersytecie: przyjęcie Deklaracji Uniwersytetu Śląskiego – Wspólnoty Równych i Różnorodnych i Planu Równości Płci w Uniwersytecie, uruchomienie Komisji ds. Równości i Różnorodności, powołanie Pełnomocniczki rektora ds. przeciwdziałania molestowaniu seksualnemu, wdrożenie systemu interwencji wobec naruszeń oraz inicjatyw promujących kulturę równości, różnorodności i inkluzywności.
- ✓ Ujednolicenie i uczynienie transparentnymi procesów naboru na wolne stanowiska pracy w uczelni (procedury dla kadry NA zgodne z Europejską Kartą Naukowca i Kodeksem postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych; proces rekrutacji prowadzony jest w 2 językach).
- ✓ Zrealizowanie wielu projektów wspierających rozwój kompetencji i kwalifikacji kadry Uniwersytetu, w tym przeprowadzenie **blisko 500 szkoleń**, programów mentoringowych, staży dydaktycznych i wizyt studyjnych.

Wpływ społeczny

- ✓ Udoskonalenie procesu oceny okresowej nauczycieli akademickich oraz wdrożenie systemu awansowania nauczycieli akademickich na stanowiska adiunkta i profesora uczelni, na które awansowało łącznie 213 osób.
 - ✓ Wdrożenie procesu adaptacji zawodowej dla nowo zatrudnionych pracowników Uniwersytetu oraz utworzenie punktu Welcome Point dla kadry z zagranicy. Znaczące wspieranie profilaktyki zdrowia w miejscu pracy.
 - ✓ Wyróżnienie Uniwersytetu przyznaniem pierwszego miejsca w opracowanym przez magazyn Forbes rankingu Najlepszych Pracodawców w Polsce (Poland's Best Employers 2023), w kategorii „szkolnictwo i badania naukowe”.
-
- ✓ Uzyskanie dla Katowic tytułu Europejskiego Miasta Nauki 2024. Uniwersytet Śląski jest liderem przedsięwzięcia, który pozyskał środki finansowe w wysokości blisko 30 mln zł dla Konsorcjum Akademickiego na realizację zadań EMNK.
 - ✓ Kierowanie pracami Konsorcjum Akademickiego – Katowice Miasto Nauki wspólnie z 6 uczelniami publicznymi, których siedziby mieszczą się w Katowicach.
 - ✓ Istotny udział zespołu badawczego UŚ w badaniu katastrofy ekologicznej Odry.
 - ✓ Nasza uczelnia od wielu lat znajduje się w czołówce pod względem liczby zgłoszeń patentowych oraz udzielanych praw własności przemysłowej – głównie patentów na wynalazki wśród uczelni nietechnicznych w Polsce.
 - ✓ Istotny wzrost liczby prac badawczych prowadzonych na zlecenie otoczenia społeczno-gospodarczego w minionych latach.
 - ✓ UŚ liderem Śląskiego Festiwalu Nauki KATOWICE – obecnie najbardziej rozpoznawalnego i nagradzanego w kraju i w Europie wydarzenia popularnonaukowego, które znacząco przyczynia się do upowszechniania wiedzy akademickiej wśród mieszkańców województwa śląskiego.
 - ✓ Zainicjowanie Nagrody im. Profesora Józefa Pietera, przyznawanej wybitnym nauczycielkom i nauczycielom z województwa śląskiego.
 - ✓ Wyróżnianie naukowczyń i naukowców UŚ w plebiscycie Śląskich Nagród Naukowych.

Umiejdzynarodowienie

- ✓ UŚ był koordynatorem ogólnopolskich działań kryzysowych środowiska akademickiego w związku z pandemią Covid-19 oraz agresją Rosji przeciw Ukrainie (powierzenie UŚ zadań koordynatora krajowego ds. pandemii oraz współkoordynatora – wraz z AGH - ds. kryzysu ukraińskiego).
- ✓ Pomoc dla blisko 1300 uchodźców, studentów i pracowników z Ukrainy oraz ich rodzinom, natychmiast po wkroczeniu wojsk rosyjskich do Ukrainy (pierwsza grupa uchodźców z uczelni ukraińskich sprowadzona i przyjęta w niespełna 20 godzin po ataku).
- ✓ Natychmiastowa odbudowa kontaktów międzynarodowych i mobilności wraz ze znoszeniem restrykcji pandemicznych. Już w 2022 roku liczba mobilności studentek i studentów oraz pracowniczek i pracowników UŚ, a także cudzoziemców podejmujących studia w naszej uczelni przekroczyła poziom sprzed wybuchu pandemii. Ponad 3-krotnie wzrosła liczba zagranicznych pracowniczek i pracowników naukowych w UŚ, a ponad 2-krotnie liczba pracowników UŚ uczestniczących w mobilnościach międzynarodowych.
- ✓ Znacząca aktywność w jednym z najważniejszych i najbardziej prestiżowych przedsięwzięć Komisji Europejskiej – tworzenia tzw. uniwersytetów europejskich. Wraz z 9 innymi uniwersytetami z całej UE (Niemiec, Francji, Hiszpanii, Włoch, Portugalii, Estonii, Litwy, Bułgarii i Słowenii) współtworzymy konsorcjum uniwersytetu europejskiego „Transform4Europe”. Od powstania T4EU w 2020 r. pozyskało ono łącznie ponad 25 mln EUR wsparcia z funduszy UE, a także dodatkowe środki z budżetów krajowych. Od 2022 roku partnerem stowarzyszonym z T4EU jest ukraiński Państwowy Uniwersytet w Mariupolu (działający tymczasowo w Kijowie). Od października 2023 UŚ sprawuje roczną prezydencję władz T4EU.
- ✓ Intensyfikacja współpracy z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej. W latach 2020-2024 UŚ pozyskał m.in. projekty „First Step to Silesia” (utworzenie Welcome Point dla studentów zagranicznych), „Ster” (umiejdzynarodowienie szkół doktorskich), „All for One” (współpraca UŚ w ramach T4EU z z Państwowym Uniwersytetem w Mariupolu), a także akredytację Szkoły Kultury i Języka Polskiego UŚ jako jednego z kilku wybranych ośrodków prowadzących we współpracy z NAWA kursy przygotowawcze i językowe dla studentów zagranicznych w Polsce.

Zarówno dla uniwersytetu jak i dla rektora upływająca kadencja była czasem wielu prób, które nie miały odpowiednika w dotychczasowych dziejach Uniwersytetu Śląskiego.

Uniwersytet po głębokiej reformie szkolnictwa wyższego wpadł w pandemię, wybuchła wojna z Ukrainą, pojawiła się wysoka inflacja, zaś nadzór na uniwersytecie miała władza o skłonnościach autorytarnych, jawnie nietolerancyjna wobec wielu wolności demokratycznych. Polityka nie ominęła nauki. Toczącej się ewaluacji dyscyplin naukowych towarzyszyły manipulacje ministra przy punktacji czasopism i wydawnictw.

Dziś możemy ze spokojem przyznać, że **jako społeczność akademicka i demokratyczna instytucja publiczna Uniwersytet zdał egzamin podczas każdej z tych prób.**

Przenieśliśmy kształcenie do sieci. Daliśmy schronienie i pomoc uchodźcom z Ukrainy. Mimo nacisków władzy, przestępstwa prowadzonych przez prokuraturę, zachowaliśmy niezależność. Zadbaliśmy o systematyczną, cotygodniową komunikację z pracownikami.

W obliczu zagrożeń tak nieprzewidywalnych, jak epidemia, wojna i kryzys demokracji daliśmy sobie:

- stabilne miejsce pracy i studiowania,
- ostoję wolności akademickich i ładu demokratycznego,
- swobodę prowadzenia i organizowania badań naukowych,
- możliwość pomocy innym i szerokiego oddziaływania społecznego.

Uniwersytet Śląski stał się najważniejszą i najbardziej wpływową uczelnią w regionie. Zyskał pozycję lidera wielu działań wspólnych, któremu się ufa i przekazuje prawo do podejmowania inicjatyw na rzecz całego środowiska akademickiego. Potwierdzeniem tego jest przewodniczenie inicjatywom:

- Europejskie Miasto Nauki Katowice 2024 - inicjatywa Komisji Europejskiej,
- Konsorcjum Akademickie – Katowice Miasto Nauki,
- projekt wspierania procesów konsolidacji 7 katowickich uczelni publicznych,
- program Badań Naukowych dla Śląska.

Aktywne i prospołeczne **budowanie poczucia istotności nauki** w regionie przyczyniło się do pozyskania środków na inwestycje w infrastrukturę: 1) 190 mln zł dla budowę nowej siedziby dla chemii w postaci projektu Śląskiego Interdyscyplinarnego Centrum Chemii; 2) Uruchomienie Centrum Mikroskopowego Badania Materii (CMBM SpinLAB); 3) Centrum Biotechnologii i Bioróżnorodności oraz SPIN-ART – Centrum Edukacji Artystycznej i Kulturalnej UŚ na liście operacji o znaczeniu strategicznym dla Województwa Śląskiego (kwota 156,5 mln zł); 4) uruchomienie spinPLACE.

Zacieśnienie współpracy z uczelniami w mieście i regionie ma wielkie znaczenie dla przyszłości Uniwersytetu Śląskiego. Także w **kontekście świeżej zapowiedzi ministerstwa o stworzeniu zachęt finansowych do budowania skonsolidowanych jednostek akademickich.** Konsorcjum Miasto Nauki oraz zakończone badania nad wspólnym potencjałem uczelni Konsorcjum sprawiają, że jesteśmy bardzo dobrze przygotowani do takiego projektu.

Pandemia,
wojna w
Ukrainie,
kryzys
inflacyjny,
władza o
skłonnościach
autorytarnych

Rosnąca
pozycja
Uniwersytetu
Śląskiego w
kraju,
regionie i
w Europie

Korekty Czas uspokojenia

Roztropna odwaga naszych wspólnych postanowień o nowym porządku organizacyjnym Uniwersytetu Śląskiego pozwala nam spojrzeć teraz uważnie na pierwsze lata jego funkcjonowania po reformie i dokonać korekt, które uznamy za właściwe, nie naruszając przy tym fundamentów, jakimi są wydziały i instytuty. Sposób organizacji badań naukowych pozostawiono samym uczonym, którzy mogą tworzyć zespoły lub centra badawcze, jak również prowadzić pracę naukową indywidualnie. Wielką wartością tego rozwiązania jest jego otwartość i nie przesądzony kształt. **Zespoły i centra badawcze stanowią dobre przygotowanie do opracowania koncepcji jednostek mniejszych niż instytuty – tam, gdzie badacze i badaczki uznają potrzebę nadania ich pracy większej stabilności organizacyjnej pod postacią zakładów lub katedr.** Zasady ich tworzenia i funkcjonowania powinny zostać określone w drodze konsultacji ze społecznościami wydziałów, uwzględniając przy tym tradycje badawcze w ramach poszczególnych dyscyplin, a przede wszystkim dotychczasowe doświadczenia pracowników i pracowniczek zrzeszonych w dawnych jednostkach.

Po czterech latach funkcjonowania uniwersytetu w nowym ładzie prawnym i organizacyjnym widać wyraźnie, jakie elementy wymagają **korekty**.

Za szczególnie ważne uważam:

- stworzenie warunków dla lepszej integracji naszej wspólnoty,
- modyfikację struktury kolegium rektorskiego,
- rewizję biurokracji,
- większe upodmiotowienie osób studiujących zarówno w procesie studiowania, jak również jako członków wspólnoty akademickiej;
- mocniejsze związanie doktorantek i doktorantów ze środowiskami badaczy na wydziałach;
- stworzenie nowych ścieżek rozwoju dla pracowniczek i pracowników administracji i wsparcia;
- poprawę komunikacji wewnątrz społeczności akademickiej.

Integrowanie Uniwersytetu

Kiedy stworzyliśmy sobie nowe warunki do zawodowego i edukacyjnego zamieszkiwania w Uniwersytecie, epidemia zawróciła nas do domów. W efekcie „udomowiliśmy” kształcenie i większą część naszej pracy zawodowej. W jakimś sensie zamieszkaliśmy razem w swoich domach i mieszkaniach. Pokazywaliśmy sobie od czasu do czasu naszych bliskich, ulubione zwierzęta, domowe biblioteki, fragmenty naszej prywatności. Tym większy nastąpił wstrząs, kiedy wraz z końcem epidemii **wróciliśmy z uniwersytetu „udomowionego” do rzeczywistego, a ten był już inny od zapamiętanego. Nie było w nim naszych naukowych mieszkań – dawnych instytutów, katedr, zakładów, pracowni.** Znaleźliśmy się wszyscy razem w dużych przestrzeniach wydziałów i instytutów. Dla jednych był to oddech wolności oraz impuls do nowego samodzielnego budowania zespołów, centrów lub indywidualnej kariery naukowej. Inni z nas wciąż noszą w sobie poczucie straty. Czas przemyśleć to doświadczenie i odpowiedzieć na nie.

Architektura wydziałów i instytutów nie jest abstrakcją. Funkcją tych przestrzeni jest specyficzne zamieszkiwanie tam ludzi o wyjątkowych zadaniach i potrzebach. Zamieszkiwanie oznacza chęć przebywania w swobodnym, bezpiecznym miejscu, które mnie chroni i które ja chcę chronić, a nie tylko z niego korzystać. Skupienie ludzi uniwersytetu i ważnych dla nich spraw w nowo wytyczonych przestrzeniach powinno być dobrowolne i sprzyjać skupieniu się w obu znaczeniach tego słowa. Dlatego budowanie kolejnych składników przestrzeni Uniwersytetu (katedr lub zakładów) musi być poprzedzone chęcią i potrzebą ich zamieszkiwania. Coraz lepiej zdajemy sobie sprawę, że **jeden i wspólny Uniwersytet nie musi być wszędzie zorganizowany tak samo, a jego zróżnicowanie wewnętrzne odzwierciedla odmienną historię i kulturę badawczą poszczególnych dziedzin i dyscyplin**. A to z kolei, stanowi o wyjątkowości uniwersytetu pośród innych szkół wyższych.

Spojenie wspólnoty akademickiej w obrębie wydziałów powinno dać pracownikom, studentom i doktorantom możliwość realnego uczestnictwa i wpływu na bieżące funkcjonowanie wydziału i Uniwersytetu. Służyć temu może nowa koncepcja rady wydziału. Rysują się dwa jej podstawowe warianty.

Rada
wydziału

Pierwszy, nawiązujący do dawnego modelu, opisywałby radę jako reprezentację wszystkich grup tworzących społeczność wydziału, wybieranych w określonych proporcjach procentowych. Minusem tego rozwiązania jest to, że nadal część społeczności wydziału znajduje się poza gremium rady.

Drugi wariant stanowiłby korektę obecnego zebrania dziekana z pracownikami, które stałoby się Zgromadzeniem Wydziału zwoływanym nie rzadziej niż dwa razy w semestrze. W jego skład wchodziłoby wszyscy pracownicy oraz reprezentacja studentów i doktorantów.

W obu wypadkach byłoby to ciało kolegialne wydziału, które ma określone zadania, w tym m.in.: wskazywanie rektorowi kandydatów na stanowisko dziekana; opiniowanie sprawozdania dziekana z realizacji strategii wydziału, zwłaszcza w zakresie polityki kadrowej i finansowej oraz nauki i dydaktyki. Przede wszystkim zaś byłoby to forum dyskusji o wszystkich istotnych sprawach wydziału i uczelni.

Nie rozstrzygając o koncepcji rad wydziałów, uważam, że **powołanie dziekanów przed rozpoczęciem nowej kadencji może zostać poprzedzone głosowaniem wskazującym rektorowi kandydatów**. W głosowaniu wzięliby udział wszyscy pracownicy i pracowniczki wydziałów oraz wydziałowe samorządy studenckie.

Powoływanie
dziekanów

Idea i potrzeba stworzenia jednostek badawczych równoległych do istniejących zespołów i centrów badawczych powinna być opracowana w ramach zgromadzeń społeczności wydziałów. Statut powinien regulować jedynie ogólne warunki dopuszczalności istnienia takich jednostek (katedr, pracowni, zakładów) pozostawiając szeroki margines swobody i elastyczności poszczególnym wydziałom. Z takim jednak zastrzeżeniem, że członkostwo w katedrze jest dobrowolne, a osoba nią

Inne
jednostki
badawcze
na wydziale

kierująca powoływana jest na kadencję z możliwością jej przedłużenia. Istnienie katedr nie wchodziłoby w kolizję z funkcjonowaniem zespołów ani z indywidualną działalnością badawczą. Jednym z możliwych sposobów tworzenia katedry może być oparcie jej na działającym przez określony czas zespole badawczym, którego członkowie wystąpiliby z takim wnioskiem. Przy jego ocenie, dokonywanej przez radę instytutu i kolegium dziekańskie, należałoby brać pod uwagę osiągnięcia naukowe zespołu, pozyskane środki na badania oraz osobę kandydata na kierownika katedry. Ponadto, uzasadnieniem dla powstania katedry powinna być długa perspektywa prowadzenia badań w szerszym obszarze problemowym.

Wybory rektora

Za pośrednictwem Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich, Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich oraz podczas bezpośredniego spotkania z Ministrem na naszej uczelni zainicjuję dyskusję o możliwości przeprowadzenia powszechnych wyborów rektora oraz zmian Ustawy w tym zakresie. Silna ustawowa pozycja rektora w uniwersytecie wymaga podobnie mocnego mandatu udzielonego mu przez całą wspólnotę akademicką.

Struktura kolegium rektorskiego

Nowa ustawa i reforma własna naszego uniwersytetu wymagały nowych rozwiązań w zakresie zarządzania uczelnią. W związku z tym, na początku mijającej kadencji zmienilem tradycyjny w Uniwersytecie Śląskim podział zadań dla poszczególnych prorektorów. Połączone zostały obszary nauki i finansów oraz powstało nowe stanowisko: prorektor ds. rozwoju kadry. Ten model spełnił swoje zadanie wraz z zakończoną ewaluacją oraz opracowaniem nowych zasad oceny okresowej pracowników oraz nowej polityki konkursowej. Począwszy od kolejnej kadencji, **przywrócony zostanie rozdział stanowisk i obowiązków prorektora ds. nauki i prorektora ds. finansów, a sprawy pracownicze trafią pod bezpośrednią odpowiedzialność rektora** jako przełożonego wszystkich pracowników.

Inne korekty

Związek nauki i dydaktyki

Obecny system kierowania dydaktyką akademicką jest przejrzysty i funkcjonalny. Należy go korygować i ulepszać w miarę występujących problemów. Aby w ramach wydziału uściślić związki między zarządzaniem badaniami naukowymi i kształceniem studentek i studentów, **dyrektorzy kierunków, „z urzędu” znajdą się w radach instytutów, a więcej przedstawicieli rad instytutów zasiądzie w radach dydaktycznych. Wzmocnione zostanie przedstawicielstwo osób studiujących w tych ciałach.** Ponadto, rady instytutu wspólnie z radami dydaktycznymi będą pełniły nadzór nad rozwojem naukowym studentów, m.in. w ramach programu wewnętrznego stażu naukowego i mentoringu.

Nowa Koncepcja Studiów

Rozpoczęliśmy pierwszy etap realizacji projektu wzbogacenia kształcenia kierunkowego o moduły uniwersyteckie powiązane z programem kierunków studiów oraz będące reakcją na zmiany świata poza uniwersytetem. Prócz tego, rozwiązanie to pozwala reagować na niekorzystną dynamikę rekrutacji, ryzyko niedopensowania pracowniczek i pracowników, a także oferować studentkom i studentom nowe formy dydaktyki akademickiej. Decyzja o przystąpieniu danego kierunku do Nowej Koncepcji Studiów jest i pozostanie dobrowolna. Ponadto, aby upodmiotowić w tej decyzji samych studentów, **wprowadzimy dodatkowy obszar do wyboru, w którym znajdą się wyłącznie uzupełniające moduły kierunkowe, których treści należą do dyscyplin, do jakich przypisany jest kierunek studiów.**

Nowe prawo nadrzędne (ustawy lub rozporządzenia) skutkuje często na pierwszym etapie obowiązywania rozrostem biurokracji. Konieczność wprowadzenia wielu nowych regulacji w Uniwersytecie doprowadziła do nadmiaru zbędnie rozbudowanych procedur, **zwłaszcza dotyczących**

sprawozdawczości w zakresie badań i kształcenia. Rozpocniemy niebawem przegląd procedur i obowiązków pracowników w tym zakresie, aby zachować jedynie te, które są nadal konieczne. Szczególnie uważnemu oglądowi poddamy procedurę Indywidualnego Przydziału Obowiązków oraz obowiązki sprawozdawania działalności naukowej.

Formalizm
i nadmierna
sprawozdawczość

W uniwersyteckiej rzeczywistości, podobnie jak w codziennym życiu, jesteśmy jednocześnie przepetnieni informacjami, a zarazem niedoinformowani. Przetworzenie wszystkich komunikatów, które powstają tylko w naszej społeczności przekracza możliwości każdego z nas. Mimo utworzenia nowych kanałów komunikacji (newslettery, ciała kolegialne na wydziałach, komisje) panuje przekonanie, że nie jesteśmy dostatecznie poinformowani o najważniejszych wspólnych sprawach. **W celu precyzyjnego doboru narzędzi komunikacji wewnętrznej i ograniczenia przetwarzania informacyjnego zorganizujemy badanie komunikacji wewnętrznej w Uniwersytecie** – zarówno między pracownikami uczelni, jak i wśród studentek i studentów oraz kierowanej do kandydatów na studia w UŚ. Zadbamy o obustronną komunikację.

Lepsza
komunikacja

Polityka rozliczania kosztów pośrednich w projektach zostanie zrewidowana. Niezbędnym jest uwzględnienie udziału kierowników projektów w podziale kosztów pośrednich celem sfinansowania potrzeb projektowych (tzw. naliczenie kosztów pośrednich do dyspozycji kierownika projektu). Zmniejszeniu powinna również ulec wysokość narzutów Uniwersytetu m.in. w realizacji prac badawczych zleconych, zwiększając tym samym środki do dyspozycji kierownika pracy zleconej. Tego typu korekty mają przyczynić się do pobudzenia aktywności w zakresie pozyskiwania projektów, prac badawczych zleconych czy innych aktywności mających na celu pozyskiwanie środków ze źródeł zewnętrznych. Nieodzownym działaniem komplementarnym stanie się również wprowadzenie modelu jednorazowego wynagradzania pracowników za pozyskiwanie środków zewnętrznych z różnych źródeł (pozyskane projekty, usługi badawcze zlecone, inne odpłatne formy współpracy z Uniwersytetem przynoszące przychód).

Koszty
pośrednie

Realizacja zakupów materiałów i usług zewnętrznych w zależności od kwartału w roku różni się skalą i zakresem.

Niezbędne jest zwiększenie wsparcia zarówno na poziomie wydziału, jak i w administracji centralnej.

Optymalizację przeprowadzimy także poprzez agregację zamówień i zmianę przepisów wewnętrznych równoległe z całkowitą elektroniczną wnioskowania i rozliczania zakupów oraz zapotrzebowani magazynowych. W systemie SAP wdrożony zostanie system powiadomień. W jednostkach, w których potrzeby zakupowe są największe (m.in. Wydział Nauk Przyrodniczych oraz Wydział Nauk Ścisłych i Technicznych) wprowadzimy dodatkowe wsparcie osobowe tego procesu. Dodatkowo zmodyfikujemy sposób wdrażania w procesy logistyczne nowych pracowników oraz system motywacyjny.

Dostawy i usługi
(procedury zakupowe)

Wyzwania Najbliższe lata

Uniwersytet nie istnieje w systemowej próżni. Zwłaszcza trzy elementy nadzoru nad uczelniami wyższymi mają kluczowy wpływ na bieżące funkcjonowanie i na przyszłość Uniwersytetu Śląskiego. Są to:

- algorytm naliczania subwencji dla uczelni,
- ewaluacja dyscyplin naukowych,
- akredytacja kierunków studiów.

Nikt, kto pełni jakiegokolwiek kierownicze stanowisko w uniwersytecie, na czele z rektorem, nie może uchylić się od odpowiedzialności za to, aby wynik Uniwersytetu Śląskiego był jak najlepszy w każdym z tych obszarów. Od niego zależą bowiem kolejno: uprawnienia do prowadzenia szkół doktorskich w określonych dyscyplinach, nadawania stopni doktora i doktora habilitowanego, uprawnienia do prowadzenia kierunków studiów, finansowanie uczelni. A wszystkie razem budują prestiż uczelni, jej potencjał naukowy, dydaktyczny i ekonomiczny, wpływają na decyzje kandydatów na studia i studia w szkole doktorskiej, wreszcie, czynią uniwersytet atrakcyjnym i stabilnym miejscem pracy zawodowej.

Nie można błyskawicznie zmienić pozycji uczelni w każdym z tych obszarów, ponieważ zależy ona od naszych osiągnięć w nauce i kształceniu studentów. Czyli od długotrwałej pracy, jaką wykonujemy jako uczeni i nauczyciele akademicy. Ta z kolei wpływa na największe wyzwanie dla uczelni i rektora, bo najtrudniejsze do szybkiego zrealizowania – spowodowanie zwiększenia subwencji uczelni, co bezpośrednio przekłada się na wynagrodzenia pracowników oraz na wysokość środków na bieżącą działalność naukową i dydaktyczną uczelni. Na wynik algorytmu, według którego naliczana jest wysokość subwencji wpływają: oświadczenia pracowników do liczby N, kategoria naukowa dyscypliny, wskaźnik dostępności dydaktycznej/SSR, współczynnik kosztochłonności kierunku studiów stacjonarnych i doktoranckich, współczynnik kosztochłonności prowadzenia działalności naukowej w dyscyplinie.

Sposób w jaki działa algorytm naliczania subwencji przedstawiono [na stronie internetowej](#).

Wynagrodzenia

Zdecydowanie za niskie wynagrodzenia we wszystkich grupach pracowniczych uniwersytetu są i będą strapieniem i wyzwaniem dla każdego rektora UŚ. Także dlatego, że w porównaniu z niektórymi uczelniami regionu, różnice w wynagrodzeniach zasadniczych wymagają pilnej korekty. Przyczyny szukać należy w dawnej decyzji ministerstwa, które zróżnicowało naliczanie środków przekazywanych uczelni w zależności od tego, czy np. fizyka była prowadzona w uniwersytecie czy w politechnice. Tzw. współczynnik kosztochłonności badań i kształcenia w danej dyscyplinie działał korzystnie dla uczelni politechnicznych. Odrębne zasady finansowania mają również uczelnie artystyczne i medyczne, podlegające innym ministerstwom. Uczelnie, których dochód z odpłatnych form kształcenia był i jest wysoki mogą z tych źródeł kompensować wynagrodzenia swoich pracowników. Dokonanie jednocześnie stosownych podwyżek wynagrodzeń we wszystkich grupach pracowniczych groziłoby gwałtownym załamaniem finansów i stabilności Uniwersytetu.

To rzecz jasna tylko diagnoza sytuacji. O wiele ważniejsze jest znalezienie środków na tak potrzebny wzrost wynagrodzeń, przy zachowaniu bezpieczeństwa budżetu uczelni.

Wykorzystując zapowiedziane przez ministerstwo podwyżki wynagrodzeń, **rozpocniemy, rozpisany na etapy, plan uzupełniania tych podwyżek wynagrodzeń, aby doprowadzić do wyrównania wynagrodzeń naszych pracowników i pracowniczek do poziomu istniejącego w uczelniach regionu, które przewyższają nas pod tym względem.** Taki plan pociąga za sobą konieczność zwiększenia zaangażowania bardzo ograniczonych środków własnych uczelni i podjęcia ryzykownego zobowiązania na kilka lat, dlatego stworzymy dogodne warunki dla rozwijania płatnych form kształcenia, w obszarach, na które istnieje szczególnie popyt. Podobnie dogodne warunki przygotujemy dla każdego, czyja działalność przynosi korzyści finansowe uniwersytetowi, zwłaszcza takie, które można następnie dystrybuować na podwyżki wynagrodzeń. Zwiększymy też komercyjną ofertę Uniwersytetu, m.in. w zakresie wynajmów przestrzeni i gruntów.

Zarówno finansowanie szkolnictwa wyższego, jak i budżet agencji grantowych (NCN, NCBiR, NPRH, Sieć Łukasiewicz, NAWA) pozostają niewystarczające dla zapewnienia odpowiedniego finansowania badań naukowych w kraju i w naszej uczelni. Dlatego Uniwersytet Śląski podjął skuteczne działania zmierzające do **utworzenia programu finansowania badań naukowych pn. Program Naukowy dla Śląska.** Jest to strategiczna i wieloletnia inicjatywa skierowana na współpracę w zakresie prowadzenia oraz finansowania badań naukowych i prac rozwojowych w obszarach kluczowych dla rozwoju regionu. Coroczne konkursy obejmą wszystkie dziedziny badań, jakie prowadzą naukowcy i naukowczynie w uczelniach regionu. Program wzmacnia interdyscyplinarne działania badawcze podejmowane przez międzyuczelniane zespoły naukowe. Celem programu jest powiększenie środków na badania naukowe w naszej uczelni, a szerzej, hamowanie „migracji mózgów” z regionu i z Polski.

Środki na badania

Wykorzystując bardzo dobre relacje z instytucjami otoczenia uniwersytetu chciałbym również zaproponować powołanie na każdym wydziale **„katedry rotacyjnej”, finansowanej ze środków zewnętrznych**, a więc nie obciążając budżetu uczelni. Katedra rotacyjna byłaby obejmowana na okres 2 lat przez wybitną badaczkę lub wybitnego badacza, w drodze konkursu lub celowego zaproszenia, Obszar badawczy i kryteria, jakie spełnić musieliby kandydaci i kandydatki określą kolegia wydziałów po konsultacjach z radami instytutów.

Najbardziej dynamicznym podmiotem wspólnoty akademickiej są osoby studiujące. Wymaga to od nas ciągłego namysłu nad sytuacją, w jakiej kolejne generacje młodzieży studiują i żyją.

Należy szczególnie zadbać o to, aby studenci i studentki nie znaleźli się we władzy odpersonalizowanego systemu procedur rekrutacji, oceniania, egzaminów, stypendiów. Potrzeba nowych form zbliżenia studentów do siebie wzajem oraz do uczonych jako ich nauczycieli i mentorów naukowych.

Rozumieć studentów i studentki, rozmawiać, wspierać Ich

Uniwersytet powinien świadomie czerpać korzyści z obecności osób studiujących w uniwersytecie także poza samym uczestnictwem w zajęciach. Stowarzyszenia i ruchy studenckie są dobrem uczelni, jak również ich głos zbiorowy i indywidualny w debacie publicznej. Zmierzając do swoich celów, studenci i doktoranci podejmują ważne tematy społeczne i polityczne, które dotyczą kwestii ekonomicznych, równości i tolerancji czy sposobu sprawowania władzy w uczelni i poza nią.

Stworzenie osobom studiującym dogodnych warunków, a zwłaszcza bezpieczeństwa i swobody wyrażania poglądów czyni z uniwersytetu przestrzeń wyjątkową i atrakcyjną dla studiowania i życia. Zwróć się do prezydentów naszych miast akademickich, aby stworzyli Miejską Kartę Studenta i Doktoranta, która poprzez ofertę zniżek i udogodnień dałaby jasno do zrozumienia, jak wielką wartość stanowią studenci dla miasta.

Cyfryzacja i AI

Zagrożenie dla bezpieczeństwa naszych danych osobistych, naukowych i instytucjonalnych rośnie wraz z kluczową dla publicznego uniwersytetu otwartością nauki i transparentnością wszelkich działań i procesów w uczelni. Cyfrowe zasoby, ale także i komunikacja elektroniczna wymagają odpowiedniego ich zabezpieczenia. Począwszy od rozpoczęcia wojny w Ukrainie odczuwamy wzmożoną liczbę ataków na infrastrukturę uniwersytecką. Problem ten dotyczy wszystkich polskich uczelni. W 2023 roku powstała inicjatywa edu ISACu, zawarta pomiędzy Uniwersytetem Śląskim, Politechniką Śląską, Uniwersytetem Ekonomicznym, Uniwersytetem Medycznym i NASK, celem wzajemnego wsparcia w zakresie cyberbezpieczeństwa.

Wraz z Chatem GPT pojawił się trzeci – obok studenta i nauczyciela akademickiego – uczestnik procesu edukacyjnego. W ramach Nowej Koncepcji Studiów oferujemy wszystkim studentom pierwszego roku zajęcia ze Sztucznej Inteligencji. Rozpoczniemy też budowanie oferty szkoleń i rekomendacji dla korzystania z tego narzędzia w ramach kształcenia i badań naukowych, jak również przeciwdziałania zagrożeniom.

Dla pracowników administracji i wsparcia zaproponujemy **ścieżkę rozwoju zawodowego opartą na uzupełnieniu kompetencji cyfrowych, które pozwolą pełnić rolę asystenta informatycznego**, co umożliwi, poza podniesieniem kompetencji zawodowych, także na wzrost wynagrodzenia.

Kształcenie nauczycieli

Uniwersytet pozostaje niezastąpiony w kształceniu nauczycieli. Przedstawię i poddam dyskusji w gronie naszych pedagogów i metodyków koncepcję **Kolegium Kształcenia Nauczycieli Uniwersytetu Śląskiego** – jednostki, która zbierze najlepsze tradycje kształcenia pedagogicznego w naszej uczelni oraz wykorzysta wzorce kształcenia nauczycieli w Europie. Metodyka przedmiotowa takiego kształcenia powinna pozostać w ścisłym związku z kształceniem kierunkowym. Natomiast za przygotowanie ściśle pedagogiczne odpowiedzialne byłoby Kolegium.

Zmiana klimatu to najbardziej wspólny problem ludzkości. Temperatura na Ziemi wzrosła o 1 stopień od czasu epoki przemysłowej. 2 stopnie oznaczają nieodwracalne zmiany na naszej planecie. Jako instytucja edukacyjna możemy **budować w studentach i pracownikach świadomość**, że kluczowym instrumentem powstrzymania zmian klimatycznych jest ograniczenie emisji CO₂. Uniwersytet ma nieprzeciętne możliwości, aby **nagłaśniać problem i edukować**, podejmować problemy trudne, **przetłumaczyć milczenie, wywierać presję na zmianę**, wspierać inne organizacje i mikrospoteczności, dostarczać prawdziwych informacji.

Przeciwdziałanie kryzysowi klimatycznemu

Trwają prace nad założeniami Zielonej Strefy Nauki, która będzie w przyszłości pełnić funkcję laboratorium i modelu **kreowania i zachowywania bioróżnorodności** na terenach miejskich i przemysłowych. Złożyliśmy wniosek do Komisji Europejskiej w sprawie Rawy.

Oprócz modułu ogólnouniwersyteckiego o tej tematyce dla wszystkich studentów opracowany zostanie **tutorial klimatyczno-środowiskowy dla nowoprzyjętych studentów i pracowników**. **Chciałbym też stworzyć stołóvkę, która żywi zdrowo i dba o cały łańcuch żywieniowy, aby był proekologiczny.**

ZAKOŃCZENIE

Żaden wydział, ani dyscyplina naukowa, ani program kierunkowy nie wyczerpują w sobie wszystkiego, czego potrzebują jego uczeni i studenci. Każdemu z nas szkodzi izolacja.

Jesteśmy w Uniwersytecie, ponieważ dobrze nam robi koncentracja zdolności, która w nim się dokonuje. To wciąż najważniejszy powód do bycia w Uniwersytecie.

Jesteśmy
sobie
potrzebni

Drugi ważki dla mnie powód, wynika z faktu, że w Uniwersytecie dobra praca badawcza i dydaktyczna nie jest efektem przymusu lub nakazu. Wolność akademicka, swoboda badań i kształcenia, to wciąż fundamenty wysokich osiągnięć każdego i każdej z nas. Także pomysły i działania rektora wymagają nie tylko zgody społeczności, ale twórczego zaangażowania jej większości, stanowionej przez ludzi, których cechuje osobista wolność, odwaga samodzielnego myślenia i publicznego wypowiedzenia swojego sądu. Jeśli chce się kierować taką społecznością, trzeba umieć przekonywać jej członkinie i członków do swoich idei i projektów.

Wiele razy dowiodłem, że to potrafię.

Zapraszam do kontaktu za pośrednictwem adresu e-mail: ryszard.koziolek@us.edu.pl lub [formularza kontaktowego](#).

www.ryszardkoziolk.pl

Suplement

albo jak to zrobić? (przykłady)

FINANSOWE

- Czteroletni program stopniowego podwyższania wynagrodzeń w grupach pracowniczych.
- Wdrożenie systemu motywacyjnego za rozwój kompetencji językowych i informatycznych (zbieżne z zakresem zadań).
- Przychody:
 - rozwinięcie systemu pozyskiwania środków zewnętrznych, zarówno projektowych, jak i na zasadach komercyjnych oraz fundraisingu w oparciu o dotychczasowe zasoby Uniwersytetu;
 - całościowa oferta komercyjna Uniwersytetu rozbudowana zostanie o system motywacyjny dla pracowników, celem dobrowolnego zaangażowania jak największej liczby pracowników w proces pozyskiwania partnerów z otoczenia;
 - wzbogacenie oferty kursów i szkoleń oferowanych przez Uniwersytet, w tym rozwój systemu motywacyjnego dla pracowników realizujących szkolenia na zasadach komercyjnych.
- Przejęcie części usług realizowanych zewnętrznie przez spółkę celową.
- Zrewidowanie polityki kosztów pośrednich w projektach.
- Ujednolicenie zasad udzielania wkładu własnego do projektów.
- Partnerstwa strategiczne z otoczeniem - np. finansowanie poszczególnych pracowni dydaktycznych, laboratoriów i przestrzeni studenckich.
- Uruchomienie systemu odpłatnego udostępniania prac artystycznych (artoteka) dla osób i podmiotów zewnętrznych.
- Dążenie do realizacji jak największej grupy usług zewnętrznych w ramach wspólnych grup zakupowych w Konsorcjum Akademickim w zakresie m.in.: mediów (energia elektryczna, gaz), ochrony, IT (oprogramowanie, serwery, systemy informatyczne).

ORGANIZACJA

Wsparcie, rozwój, widzialność:

- Uruchomienie Centrum Badawczego we współpracy z Towarzystwem Fraunhofera.
- Znaczące wzmacnianie widzialności indywidualnych osiągnięć naukowych i dydaktycznych m.in. poprzez działania medialne, promowanie informacji o osiągnięciach, rozwinięcie indywidualnych profili pracowników, wsparcie w nawiązywaniu współpracy.
- Większe wsparcie nauczycieli akademickich w kolejnych awansach poprzez indywidualne doradztwo (m.in. analiza bibliometrii, dorobku, potencjału współpracy, budowanie ścieżki rozwoju naukowego).
- Pomoc organizacyjna w zadaniach realizowanych na polu międzynarodowym, m.in. przy organizacji wizyt naukowców z zagranicy, sieciowania międzynarodowego w celu zawiązywania nowych projektów i inicjatyw.
- Wzmocnienie wsparcia w zakresie III kryterium ewaluacyjnego.
- Zrewidowanie statusu i umiejscowienia w strukturze organizacyjnej pracowników badawczo-technicznych oraz inżynierijno-technicznych.
- Ułatwienie dostępu do wewnętrznych aktów prawnych (m.in. upowszechnienie informacji o systemie informowania o nowym regulacjach w US, informowanie z wyróżnieniem aktów o szczególnej wadze dla społeczności akademickiej, poradnik poruszania się w systemie aktów prawnych US).

Administracja:

- Zweryfikowanie procedur i procesów administracyjnych (przez kierowników w każdej jednostce organizacyjnej), w celu ograniczenia formalności wewnętrznych, nadmiernej biurokratyzacji i skrócenia ścieżek postępowania.
- Zadanie za zadanie - realizacja nowych zadań w jednostkach administracyjnych w możliwych przypadkach związana z ograniczeniem zakresu innego zadania (np. poprzez przeniesienie w inne miejsce realizacji, czasowe zawieszenie lub ograniczenie intensywności).
- Uruchomienie Szkoły Administracji Akademickiej w formie studiów podyplomowych (preMBA) oraz innych form podnoszenia kompetencji, na których zaoferujemy naszym pracownikom bezpłatną możliwość zdobycia kompetencji szczególnie pożądanych na rynku usług edukacyjnych i badawczych.
- Uruchomienie ścieżki rozwoju kompetencji informatycznych dla pracowników niebędących nauczycielami, prowadzącej do funkcji „asystenta informatycznego” w swojej jednostce.
- Większy udział pracowników administracji w diagnozie potrzeb, analizie procesów, planowaniu i wdrażaniu procesów cyfryzacji oraz stałe wsparcie szkoleniowe i doradztwo dla przy realizowaniu konkretnych zadań.
- Wzmocnienie kadrowe w dziale zakupów i dostaw oraz całościowa cyfryzacja procesów logistycznych.
- Dążenie do efektywnej komunikacji wewnętrznej poprzez badanie potrzeb oraz precyzyjny dobór narzędzi.

Promocja studiów:

- Środki w dyspozycji wydziałów na promocję studiów na kierunkach wymagających największego wsparcia, we współpracy ze specjalistycznym wsparciem zewnętrznym.
- Indywidualne strategie promocji studiów na poszczególnych kierunkach w 5 obszarach (kierunki artystyczne, ścisłe, przyrodnicze, humanistyczne i społeczne) oraz profesjonalne doradztwo marketingowe.
- Wzmocnienie obecności Uniwersytetu w szkołach oraz wypracowanie wspólnych ścieżek promocji studiów poprzez wydziały i administrację centralną.
- Rozwój centrum studiów podyplomowych m.in. poprzez uproszczenie procedury uruchamiania studiów podyplomowych oraz wzmocnienie promocji oferty studiów.
- Dążenie do integracji działań w obszarze organizacji konferencji i wydarzeń akademickich.

DLA OSÓB STUDIUJĄCYCH I KSZTAŁCĄCYCH SIĘ W SZKOŁACH DOKTORSKICH

- Uporządkowanie, odświeżenie i unowocześnienie obecnych przestrzeni studenckich w budynkach dydaktycznych i domach studenckich we współpracy ze studentami (dopasowanie przestrzeni do aktualnych potrzeb osób studiujących na konkretnym wydziale) oraz w Szkole Doktorskiej.
- Utworzenie punktów socjalnych dla studentek i studentów w budynkach dydaktycznych (m.in. miejsce spożywania własnych posiłków).
- Budowa akademików w centrum Katowic w ramach programu ministerialnego, w którym przewidziane będą mieszkania dla doktorantów oraz młodych naukowców i naukowczyń.
- Uruchomienie ekologicznej stołówki uniwersyteckiej (zdrowe żywienie i proekologiczny łańcuch dostaw). W obecnych bufetach UŚ lepsze dopasowanie oferty do potrzeb osób studiujących na wydziale (diagnoza potrzeb i renegotiacja umów).
- Utworzenie Uniwersyteckiego Centrum Pracy dla osób studiujących w UŚ bazującego na zadaniach realizowanych w Uczelni (m.in. prace administracyjne, obsługa, pełnienie roli asystenta, prace graficzne i copywriting, usługi zlecone w różnych obszarach działalności uczelni).

- Zwiększenie elastyczności realizacji zajęć na rzecz umożliwienia łączenia pracy i studiów (m.in. zainicjowanie dyskusji o pracy zawodowej zbieżnej z kierunkiem studiów jako przesłanką do Indywidualnej Organizacji Studiów).
- Zwiększenie dostępności usług psychologicznych (m.in. uruchomienie nowych grup wsparcia – o tematyce przewodniej zdecydują osoby studiujące).
- Program wewnętrznych staży naukowych (np. współpraca przez semestr lub dwa z wybranym naukowcem pełniącym rolę mentora, która zakończy się wspólną publikacją, realizacją projektu badawczego lub dydaktycznego).
- Rozwijanie programu grantowego na działalność naukową studentek i studentów.
- Wprowadzenie ułatwień dla studiowania na dwóch kierunkach w ramach uczelni Konsorcjum Akademickiego – Katowice Miasto Nauki.
- Kursy z AI powszechne dla wszystkich studentek i studentów oraz doktorantem i doktorantów - podstawa, kreowanie obrazów, wyszukiwanie danych itd. w ramach modułów obszarowych.
- Nagrody finansowe dla osób uzyskujących Wyróżnienie JM Rektora UŚ.
- Wprowadzenie do wyboru dodatkowego modułu kierunkowego w ramach NKS, w którym realizowane będą wyłącznie przedmioty należące do dyscypliny wiodącej dla kierunku.

NA RZECZ KLIMATU

- Włączenie studentów i studentek wszystkich wydziałów w działania Rady UŚ ds. klimatu (w trakcie powoływania).
- Jeszcze większa aktywność edukacyjna, uświadamiająca, naukowa i praktyczna na rzecz transformacji regionu.
- Nowe inwestycje w wysokim standardzie ekooszczędności (m.in. odnawialne źródła energii, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej, retencjonowanie wody, wykorzystywanie chłodu z powietrza atmosferycznego do chłodzenia strategicznych pomieszczeń, parkingi z uwzględnieniem stacji do ładowania dla samochodów elektrycznych oraz parkingów rowerowych).
- Dążenie do ograniczenia emisyjności w dotychczasowej infrastrukturze m.in. poprzez termomodernizację, zmianę źródeł światła, ograniczenie zużycia wody, zarządzanie energią cieplną.
- Stopniowe wdrażanie celów zrównoważonego rozwoju we wszystkich procesach (np. od elektronizacji, przez wyjazdy zagraniczne, po produkcję materiałów reklamowych).
- Wypracowywanie rozwiązań dla Uniwersytetu we współpracy wszystkich grup: osób studiujących, doktoranckich, pracowniczych – wypracowanie zestawu rozwiązań możliwych do wdrożenia w ciągu miesiąca, roku, 5 lat i 10 lat.
- W decyzjach o wyjazdach służbowych pracowników uwzględniane będą nie tylko koszty ekonomiczne, ale również kryterium śladu węglowego.

Kontakt

ryszard.koziolek@us.edu.pl

www.ryszardkoziolk.pl